

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MWENYEKITI WA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO YA BARAZA LA WAWAKILISHI, KUHUSU MSWADA WA SHERIA YA kuanzisha baraza la taifa la biashara NA KUWEKA MAMBO MENGINE YANAYOHUSIANA NA HAYO

UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu, muumba wa viumbe vyote mbinguni na ardhini kwa kutujaalia neema ya uhai na uzima wa afya ili tuweze kutekeleza majukumu yetu katika Baraza letu tukufu. Aidha, napenda kukushukuru wewe binafsi, kwa kuniruhusu kusimama mbele ya Baraza lako kwa niaba ya Kamati yangu ya Fedha, Biashara na Kilimo, ili niwasilishe maoni ya Kamati kuhusiana na Mswada wa Sheria ya kuanzisha Baraza la Taifa la Biashara na kuweka mambo mengine yanayohusiana na hayo.

Mheshimiwa Spika, nachukua fursa hii kumpongeza Waziri wa Biashara, Viwanda na Masoko Mheshimiwa, Balozi Amina Salum Ali pamoja na timu yake ya wataalamu kwa mashirikiano yao

waliyoipatia Kamati yangu katika kipindi chote cha majadiliano ya Mswada huo. Aidha, napenda pia kuwashukuru Wanasheria wa Ofisi ya Baraza letu hili la Wawakilishi pamoja na wanasheria kutoka Ofisi ya Mwanasheria Mkuu kwa uchambuzi na ufafanuzi wa hoja mbali mbali zilizokuwa zimejitokeza.

Mheshimiwa Spika, mwisho kabisa, shukurani za pekee ziende kwa Wajumbe wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa umakini na ushirikiano wao waliouonesha katika kutekeleza majukumu ya Kamati. Kwa heshima na taadhima, naomba kuwatambua kwa majina yao;

1. Mheshimiwa Yussuf Hassan Iddi	Mwenyekiti;
2. Mheshimiwa Hamida Abdalla Issa	Makamo
Mwenyekiti;
3. Mheshimiwa Moh'd Mgaza Jecha	Mjumbe;
4. Mheshimiwa Ali Salum Haji	Mjumbe;
5. Mheshimiwa Hamad Abdalla Rashid	Mjumbe;
6. Mheshimiwa Ussi Yahya Haji	Mjumbe; na
7. Mheshimiwa Bihindi Hamad Khamis	Mjumbe.

Mheshimiwa Spika,

Katika upitiaji na uchambuaaji wa Mswada huu, Kamati yangu pia imeendelea kufanyakazi na makatibu wetu ambao kwa kiasi kikubwa wamekuwa wakitusaidia na kuturahisishia kutekeleza majukumu yetu ipasavyo, naomba nao niwatambue kwa kuwataja majina yao;

1. Ndugu Asma Ali Kassim Katibu
2. Ndugu Said Khamis Ramadhan Katibu

Mheshimiwa Spika, pamoja na mambo mengine, Kamati yangu imefanya kazi kwa kuzingatia Kanuni ya 83 fasili ya (6) ya Baraza la Wawakilishi, Toleo la 2016 ambayo imetoa uwezo kwa Kamati yangu kuwa na fursa ya kuwaalika Wadau kutoka sekta mbali mbali zikiwemo Jumuiya ya Wafanyabiashara, Viwanda na Wakulima Zanzibar (Zanzibar National Chamber of Commerce, Industries and Agriculture), Chuo Kikuu cha Zanzibar Tunguu (Zanzibar University) na Asasi za Kiraia (Angoza) kwa lengo la kuwasilisha maoni yao kuhusiana na mswada huu. Hivyo, kwa kutambua michango yao waliyoitoa mbele ya Kamati, napenda kuwashukuru wadau hao kwa maoni na ushauri mzuri ulioiwezesha Kamati kuwa na muono mpana wa ufahamu wa Mswada huu.

Mheshimiwa Spika, Kimsingi, Kamati yangu inaunga mkono kwa asilimia Mia Moja (100%) uamuzi wa Serikali yetu wa kuleta Mswada huu pamoja na kwamba umechelewa kidogo kuletwa Barazani kutokana na umuhimu wake lakini haujachelewa sana. Ni matumaini ya Kamati, Serikali kupitia Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko pamoja na Wafanyabiashara watatetekeleza vyema masharti yote ya vifungu vilivyomo ndani ya Sheria itakayopitishwa ili Wafanyabiashara wetu waweze kupata fursa kisheria ya kukutana na Serikali yao kubadilishana mawazo na kuibua maazimio yatakayorahisisha uendeshaji wa biashara Visiwani mwetu kwa maslahi ya pande zote mbili.

Uchambuzi wa Mswada

Mheshimiwa Spika, Mswada huu umekusudia kulifuta Tangazo la Kisheria Namba 106 ya mwaka 2011 ambayo ndio iliyokuwa ikitoa uhalali wa kufanyika kwa Jukwaa la Kibiashara Zanzibar na kuanzisha Sheria mpya itakayotoa uwezo wa kuanzishwa kwa Baraza la Taifa la Biashara - Zanzibar (ZNBC) ambalo pamoja na mambo mengine litakuwa na wajibu wa kuratibu Jukwaa la mazungumzo ya kibiashara baina ya sekta za umma na sekta binafsi.

Mheshimiwa Spika, wakati wa kupitia na kujadili Mswada huu. Kujumla, Kamati yangu iliafikiana na baadhi ya vifungu vilivyomo katika Mswada huo kwa vile ilikuwa na uelewa mmoja na mtazamo wa Wizara lakini kuna baadhi ya vifungu Kamati imeshauri vifanyiwe marekebisho ili kuimarisha mswada huu.

Mheshimiwa Spika, Miongoni mwa vifungu ambavyo Kamati yangu imeshauri Wataalamu wetu wavifanyie marekebisho ni pamoja na kifungu cha 20(3) cha Mswada kinachoeleza Katibu Mtendaji atakuwa ni Katibu wa Kamati zote zilizoanzishwa katika Mswada huo. Kamati inasisitiza Kifungu hicho kifanyiwe marekebisho kuelewa kukwama kwa baadhi ya vikao iwapo kutatokea vikao viwili au zaidi kufanyika kwa wakati mmoja. Kutofanyiwa marekebisho kifungu hicho kutasababisha kuzorotesha ufanisi wa kazi za Kamati au Baraza. Kamati inapendekeza kifungu hicho kisomeke kama ifuatavyo:

“Katibu wa Kamati atakuwa ni Katibu Mtendaji au Mtu yeyote atakaeteuliwa na Katibu Mtendaji.”

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia imeshauri kuongezwe kifungu chengine cha 20(6) kitakachoelezea muda wa kutumikia nafasi kwa Wajumbe wanaotoka katika Sekta binafsi kwani Kamati imeona si busara kuwaachia wajumbe hao waingie katika Kamati Tendaji bila ya kuwepo ukomo wa muda wa miaka mitano kwani kunaweza kupunguza ufanisi wa Kamati hiyo. Hivyo, Kamati imependekeza kifungu kidogo hicho kosomeke kama ifuatavyo:

“Ukitoa wajumbe wanaoingia kwa nafasi zao, Wajumbe kutoka sekta binafsi watashikilia nafasi kwa kipindi cha miaka mitano (5) na watakuwa na sifa ya kuteuliwa tena kwa kipindi chengine kimoja”.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia imependekeza kufanyiwa marekebisho Jadweli la Tatu, Aya ya 1(a), 1(b) na 1(d) kwa kuwaingiza Wajumbe wataalamu kutoka katika Taasisi za elimu ziliopo Zanzibar. Kwa upande wa aya ya 1(a) ya Jadweli la Tatu, Kamati imependekeza kuongezwe Mjumbe mmoja kutoka sekta ya kitaalamu ya Chuo Kikuu cha Taifa Zanzibar (SUZA) kupitia Taasisi inayohusika na Utawala wa Fedha - Chwaka (ZIFA) atakaeisaidia Kamati ya Uchumi, Biashara, Uwekezaji na Kodi kwa kuipatia ushauri wa kitaalamu na sio kuacha nafasi kwamba mjumbe huyo awe anaalikwa na Kamati ikitokea haja ya kufanya hivyo.

Mheshimiwa Spika, katika aya ya 1(d) ya Jadwali la Tatu, Kamati imependekeza awepo mtaalamu kutoka sekta ya kitaalamu ya Chuo Kikuu cha Taifa Zanzibar (SUZA) kupitia Taasisi inayohusika na Utalii - Maruhubi ambae ataisaidia Kamati ya Utalii kitaalmu. Kadhalika, kifungu cha 1(d) kimependekezwa kifanyiwe marekebisho kwa kumuingiza mjumbe kutoka sekta ya kitaalamu ya Chuo cha Utawala wa Umma (IPA) atakaeisaidia kitaalamu Kamati inayohusiana na masuala ya Ajira kwa mambo ya ajira za wafanyakazi.

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia, imependekeza kufutwa kwa baadhi ya vifungu vidogo vya Mswada huo kwa kuwa vifungu hivyo vimeonekana kujirejea. Baadhi ya vifungu vyenyewe ni kifungu cha 12(3) cha Mswada ambacho kimejirejea na kuwa sawa sawa na kifungu cha 11(3). Aidha, Kifungu cha 25(2) nacho kimependekezwa kifutwe kwani maelezo yake tayari yameshaelezwa na sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma Namba 12 ya mwaka 2016.

Mheshimiwa Spika, marekebisho mengine yaliyopendekezwa na Kamati yangu ni kuweka usawa wa tafsiri ya maneno yaliyomo katika Mswada wa Kiswahili na Mswada wa Kiingereza ili Mswada hiyo iweze kwenda sambaba kimaana na kuepusha kuwepo utofauti hasa baada ya kupitishwa Mswada huu na Baraza lako Tukufu. Miongoni mwa vifungu vilivyobainika kuwa na marekebisho hayo ni kifungu cha 15(1)(a) cha Mswada ambapo maneno “**wa Kamati Tendaji**” yaongezwe mwishoni mwa kifungu hicho. Aidha, katika cha 27(1) cha Mswada maneno ya pembeni ya kifungu hicho, yanapendekezwa yasomeke “**Hesabu na Ukaguzi.**”

Mheshimiwa Spika, mbali na hayo, kamati yangu imelijadili jina la Mswada huu na kupendekeza lifanyiwe marekebisho kwa kuingiza neno “Zanzibar” ili liweze kuendana na jina ambalo limo katika Mswada wa Kiingereza kwani katika kifungu cha 1 cha Mswada wa Kiingereza, jina la Mswada huo linasomeka “..... **Zanzibar National Business Council Act**” wakati katika Mswada wa Kiswahili jina hilo linasomeka “... **Sheria ya Baraza la Taifa la Biashara...**” pasi na kuwemo neno “Zanzibar”.

Mheshimiwa Spika, vile vile, Kamati yangu imependekeza kuandikwa upya baadhi ya vifungu kwa kuwa havileti tafsiri iliyo sahihi kulingana na maana halisi iliyokusudiwa. Mfano wa vifungu hivyo ni kifungu cha 1(2) cha Jadwali la Kwanza la Mswada ambacho kimependekezwa kifanyiwe marekebisho kwa kuandikwa upya na kusomeka kama ifuatavyo:

“Akidi ya vikao vya Baraza itakuwa zaidi ya nusu ya wajumbe wa Baraza na miongoni mwa wajumbe waliohudhuria, kila upande baina ya sekta ya umma na sekta binafsi utapaswa kuwakilishwa na angalau asilimia arubaini (40%) ya wajumbe waliohudhuria.”

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu pia imependekeza kanuni itakayotungwa kutokana na sheria hii ieleze wazi wajibu wa Sekta binafsi wa kuchangia Jukwaa la Biashara kwani kwa kutegemea Serikali peke yake ndio ichangie, kunauwezekano wa kushindwa kufanyika kwa Jukwaa hilo kila mwaka. Zaidi ya hayo, Kamati imeshauri kufanyiwe marekebisho makosa ya kiuchapaji na kisarufi kwa lengo la kuweka bayana maneno yaliyokosewa ambayo yametumika katika Mswada huo.

Mheshimiwa Spika, haya ni baadhi tu ya marekebisho yaliyopendekezwa na Kamati yangu, Marekebisho ya ziada yapo kwenye **Waraka wa Kamati unaohusu Mapendekezo ya marekebisho ya Mswada huo (Bill Digest)** ambao natumai Waheshimiwa Wajumbe wote mmepatiwa.

Hitimisho

Mheshimiwa Spika, Kamati yangu inawasisitiza Wafanyabiashara wetu kuandaa utaratibu mzuri wa kuchangia gharama za kufanyika kwa Jukwaa la Biashara kwa maslahi ya Sekta Binafsi na Sekta ya Umma. Hili likiwezekana litawasaidia Wafanyabiashara kupata fursa ya kuwasilisha maoni na mapendekezo yao kwa kufanyiwa kazi. Aidha, Serikali nayo itaweza kutafuta njia muafaka kuzishughulikia changamoto zinazokwaza maendeleo ya biashara nchini.

Mheshimiwa Spika, sasa naomba Wajumbe wa Baraza lako waujadili, Mswada uliopo mbele yetu na hatimae waupitisha Mswada huu kutokana na umuhimu wake ili Sekta binafsi ya Wafanyabiashara wetu iweze kupata fursa ya kukutana na Sekta ya

Umma kisheria na kuweza kuibua maazimio yatakayokuwa na maslahi kwa pande zote mbili.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha,

Ahsante,

.....

Yussuf Hassan Iddi,

Mwenyekiti,

Kamati ya Kudumu ya Fedha, Biashara na Kilimo,

Baraza la Wawakilishi,

Zanzibar.